

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

PaedDr. Anna Popadičová

Projektové vyučovanie s prvkami regionálnej výchovy a tradičnej ľudovej kultúry v špeciálnej základnej škole – variant A

Osvedčená pedagogická skúsenosť edukačnej praxe

Prešov, 2012

Vydavateľ: Metodicko-pedagogické centrum, Ševčenkova 11,
850 01 Bratislava

Autor OPS/OSO: PaedDr. Anna Popadičová

Kontakt na autora: Špeciálna základná škola, Slnecná 422, Spišský Štiavnik,
popadicovaanna@gmail.com

Názov OPS/OSO: Projektové vyučovanie s prvkami regionálnej výchovy a tradičnej ľudovej kultúry v špeciálnej základnej škole – variant A

Rok vytvorenia OPS/OSO: 2012

Odborné stanovisko vypracoval: Mgr. Mária Pavlíková

Táto osvedčená pedagogická skúsenosť edukačnej praxe/osvedčená skúsenosť odbornej praxe bola vytvorená z prostriedkov projektu Profesionálny a kariérový rast pedagogických zamestnancov. Projekt je financovaný zo zdrojov Európskej únie.

Kľúčové slová

Implementácia regionálnej výchovy. Informačné a komunikačné technológie. Projekt. Prezentácia.

Anotácia

Cieľom predkladanej práce je teoreticky priblížiť realizáciu projektového vyučovania s prvkami regionálnej výchovy a tradičnej ľudovej kultúry v špeciálnej základnej škole pre mentálne postihnutých žiakov so vzdelávacím variantom A. Práca žiakov v projekte je zameraná na zážitkové objavovanie, na spoznávanie a sledovanie najbližšieho okolia. Implementácia prvkov regionálnej výchovy a tradičnej ľudovej kultúry do vzdelávacieho procesu s využitím informačných a komunikačných technológií za pomoci projektového vyučovania v špeciálnych základných školách so vzdelávacím variantom A. Projektové vyučovanie a jeho miesto v súčasnej škole, ciele, podstata, metódy, princípy, etapy a jeho využitie v primárnom vzdelávaní mentálne postihnutých žiakov z marginalizovanej rómskej komunity vzdelávaných v špeciálnych základných školách vo variante A. Priblíženie priebehu realizovaného projektu *Poznám svoje bydlisko a jeho okolie?*, ktorý trval päť dní a ktorého zavŕšením bola prezentácia encyklopédií o obci Vydrník. Uvedené diela vytvorili žiaci špeciálnej základnej školy vzdelávaní vo variante A. V závere uvádzam krátke zhodnotenie projektu a odporúčania pre prax.

OBSAH

Úvod	5
1 Projektové vyučovanie	6
1.1 Projektové vyučovanie v špeciálnych základných školách – variant A	8
2 Regionálna výchova a tradičná ľudová kultúra.....	9
3 Projekt – teoretické východiská a plán postupu.....	12
4 Realizácia projektu <i>Poznám svoje bydlisko a jeho okolie?</i>	15
4.1 Prvý projektový deň – Čo je encyklopédia a cesta jej vzniku.....	15
4.2 Druhý projektový deň – Spoločenské a kultúrne inštitúcie obce a iné zaujímavosti	18
4.3 Tretí projektový deň – Prírodné spoločenstvo regiónu	20
4.4 Štvrtý projektový deň – Tradície, zvyky a obyčaje regiónu.....	23
4.5 Piaty projektový deň – výroba vlastnej encyklopédie skupinami žiakov.....	25
4.6 Záverečné vyhodnotenie projektu	28
Záver	29
Zoznam bibliografických zdrojov	30
Prílohy A.....	31
Príloha B/1: Pravidlá.....	32
Príloha B/2: PL-1	33

Úvod

Moderná škola by mala vychovávať moderných žiakov modernými prostriedkami a metódami, mala by byť školou aktívneho a tvorivého prístupu riešenia problémov. Súčasnú školstvo vychádza z potrieb spoločnosti nového tisícročia a nastoľuje nové požiadavky na vzdelávanie. Štátny vzdelávací program pre základné školy zdôrazňuje potrebu rozvíjať u žiakov kľúčové kompetencie potrebné v praktickom živote.

Žiaci sa prostredníctvom projektového vyučovania učia rešpektovať stanovené pravidlá a zodpovednejšie pristupovať k plneniu svojich povinností, preberať zodpovednosť za výsledky svojej práce. Zároveň sa učia prezentovať výsledky svojho snaženia pred publikom v primeranej forme s dôrazom na spisovný ústny aj písomný prejav. Charakteristickou črtou projektového vyučovania je zmena roly žiaka a učiteľa. Žiak sa učí sám, sám rieši problémy a učiteľ sa stáva poradcom. Žiak získava vedomosti a zručnosti vlastnou aktivitou, a tým sa vedomosti stávajú trvalejšími a majú vyššiu hodnotu. Projektové vyučovanie vyhovuje súčasnému trendu v edukačnom procese, ktorý kladie dôraz na rozvíjanie kompetencií žiakov a aktívne učenie sa, nie na získavanie encyklopedických vedomostí.

Predkladaná práca je rozdelená do dvoch základných častí. V prvej časti sa venujem didaktickej stránke projektového vyučovania a prierezovej téme regionálna výchova a tradičná ľudová kultúra. Zhrnutím praktických poznatkov popisujem projektové vyučovanie ako metódu vyučovania. Projektové vyučovanie je špecifické svojimi znakmi a krokmi, a preto si musí učiteľ dopredu premyslieť, ako bude postupovať pri príprave projektu so žiakmi. V jednotlivých podkapitolách sú popísané etapy projektu a úlohy, ktoré musí učiteľ splniť, aby bol výsledok projektu úspešný. Druhá časť obsahuje návrh a realizáciu projektového vyučovania regionálnej výchovy a tradičnej ľudovej kultúry v ŠZŠ so vzdelávacím variantom A. Ústredná téma realizovaného projektu je *Poznám svoje bydlisko a jeho okolie?* a jeho výstupom sú encyklopédie o obci Vydrník, ktoré obsahujú práce žiakov z jednotlivých dní zrealizovaného projektu. Tento projekt nerieši len obsah prierezovej témy regionálna výchova a tradičná ľudová kultúra, ale dotýka sa aj iných vyučovacích predmetov zaradených do vzdelávacích oblastí, ktorými sú jazyk a komunikácia, príroda a spoločnosť, človek a hodnoty, matematika a práca s informáciami, človek a svet práce, umenie a kultúra, zdravie a pohyb. Využíva nielen už nadobudnuté vedomosti, zručnosti a spôsobilosti, ale posúva stupeň náročnosti pri ich spracovaní.

Základnými dielami pre spracovanie tejto témy bola Didaktika Ivana Tureka a Školní didaktika autorov Zdenek Kalhous, Otto Obst a kol., ktorá aj keď je určená študentom učiteľstva pre druhý stupeň, má čo povedať aj skúseným špeciálnym pedagógom. V práci som využila aj knihu *Tvorivý učiteľ* od autorov Miloty Zelinovej a Mirona Zelinu. Riadila som sa aj štátnym vzdelávacím programom pre základné vzdelávanie - ISCED 1, ktorý je východiskom a záväzným projektom pre školský vzdelávací program, kde sa zohľadňujú špecifické lokálne a regionálne podmienky a potreby. Je základným dokumentom pre prácu učiteľa.

1 Projektové vyučovanie

Projektovým vyučovaním sa označuje otvorená forma vyučovania, ktorá je orientovaná na zvolenú tému. K jej charakteristike patrí vysoká miera zodpovednosti žiakov a s tým súvisiaca možnosť ich spolurozhodovania. Konkretizácia problematiky ako aj plánovanie jednotlivých projektových fáz sú výsledkom procesu dohody, ktorý poskytuje priestor jednak pre záujmy žiakov ako aj pre pedagogické a didaktické zámery učiteľa. Spoločne vypracovaný projektový plán k téme má za úlohu dať základnú orientáciu tak učiteľovi ako aj žiakom, avšak môže byť v priebehu práce modifikovaný (Bauch, K.R. – Christ, H. – Krumm, H. J., 2003).

Problémy, ktoré riešia žiaci v projektovom vyučovaní, sú komplexné, vychádzajú zo života, z mimoškolských skúseností, ich riešenie si vyžaduje poznatky z viacerých predmetov. Problémy riešia žiaci kooperatívnou spoluprácou, riešenia vedú ku konkrétnym výsledkom, produktom (písomný referát, výkres, videoprogram, model, dramatizácia...) (Turek, 2008).

S novým kurikulárnym dokumentom ISCED 1, ktorý sa stal pre základné školy záväzný, sa otvárajú široké možnosti uplatňovania nových inovatívnych metód, medzi ktoré zaraďujeme aj projektovú metódu. Táto metóda kladie dôraz na činnostné poňatie vyučovania, aktívny podiel žiaka na vlastnom vzdelávaní, riešení úloh, ktoré vychádzajú z prirodzených životných situácií. Zdôrazňované sú sociálne a komunikatívne zručnosti. V súčasnej praxi sa realizuje projektové vyučovanie v rôznom rozsahu. Drobné projekty sa realizujú v rámci jednotlivých predmetov, širšie projekty umožňujú prekonávať hranice medzi jednotlivými predmetmi (Kratochvílová, 2006).

Primárnym cieľom projektového vyučovania je aktívne zapojiť žiakov do poznávacieho procesu, ktorý je charakteristický svojou otvorenosťou. Učiteľ vytvára problémové scenáre a zadáva úlohy a otázky, ktoré vedú k tomu, aby žiaci rozmýšľali o tom, čo sa učia. Učitelia i žiaci sú inšpirovaní svojím najbližším okolím a problémami, ktoré vychádzajú z bežného života (Turek, 2008).

Z organizačného hľadiska môžu projekty navrhovať samotní žiaci (spontánne žiacke projekty), žiaci a učitelia v spolupráci (kombinované projekty) a samotní učitelia (projekty pripravené učiteľmi – umelé).

Podľa cieľa delíme projekty na: problémové (cieľom je vyriešiť nejaký problém); konštrukčné (niečo vytvoriť, skonštruovať); hodnotiace (skúmať a porovnávať); drilové (nacvičiť nejakú zručnosť).

Podľa počtu riešiteľov na individuálne a skupinové. Podľa časovej dĺžky na krátkodobé a dlhodobé. Podľa miesta realizácie na školské, domáce a kombinované.

Z organizačného hľadiska je možné projekty realizovať:

- v jednom vyučovacom predmete s jednou triedou a jedným učiteľom,
- vo viacerých vyučovacích predmetoch s jednou triedou a viacerými učiteľmi,
- v niekoľkých alebo všetkých triedach ročníka v jednom vyučovacom predmete alebo vo viacerých vyučovacích predmetoch,
- v triedach niekoľkých vyučovacích ročníkov,
- s celou školou,
- v rámci záujmovej činnosti žiakov, voliteľných vyučovacích predmetoch alebo aj ako tzv. projektový týždeň (Turek, 2008).

Projektové vyučovanie má komplexný charakter, a preto je dôležité si uvedomiť, s akými všetkými metódami, zručnosťami a technikami sa pri práci na projektoch stretne. Vo fáze plánovania je to analýza, rešerš, práca s informáciami, konfrontácia, diskusia, motivovanie, porovnávanie, komentovanie, schopnosť formulovať problém, ciele a pod. Pri samotnej realizácii projektu treba vedieť organizovať, rozhodovať, zisťovať, posudzovať, charakterizovať, kritizovať, experimentovať a podať správu. V záverečnej časti pri vyhodnocovaní a dokumentácii sa precvičuje formulácia, kombinovanie, štruktúrovanie, modifikovanie a prezentovanie výstupov (Wicke, 2004).

Pri realizácii projektového vyučovania by sme mali vychádzať z nasledujúcich princípov:

- Pri výbere témy projektu berieme ohľad na záujmy a potreby žiakov.
- Projekt má súvisieť aj s mimoškolskou skúsenosťou žiakov, mal by byť prepojením medzi školou a životom žiaka.
- Žiak má byť zainteresovaný na projektovom vyučovaní vzbudením jeho záujmu a vnútornej motivácie.
- V projekte by mali byť uplatnené medzipredmetové vzťahy.
- Projekty by mali riešiť žiaci kooperatívnym spôsobom.
- Výsledkom projektu by mali byť konkrétne výstupy žiakov, osvojené príslušné vedomosti, zručnosti, postoje.

Pri realizácii projektového vyučovania musíme rešpektovať štyri základné etapy:

- zámer, teda voľbu témy projektu,
- plánovanie riešenia projektu,
- realizáciu projektu,
- vyhodnotenie projektu (Václavík, 2002).

V projektovom vyučovaní sa hodnotia procesy a výsledky vecného učenia a procesy i výsledky sociálneho učenia. Hodnotí učiteľ i žiaci. Učiteľ rozhodne, aké budú kritéria medzi jeho a žiackym hodnotením, ako pomôcť žiackej participácii a hodnoteniu seba a spolužiakov v skupinovom učení (Lužinská, 2011).

Sociálne aspekty skupinových činností je potrebné hodnotiť: citlivo, niekedy vôbec nie, na základe pozorovania skupinových činností a činností jednotlivých žiakov v skupine. Vhodné je zamerať sa na jednu skupinu a tej poskytnúť možnosť vyjadriť sa k odpozorovaným údajom, dávať body (prípadne známky) za skupinové spôsobilosti či výkony. Metódy a techniky hodnotenia skupiny učiteľom: pozorovanie, hodnotiace kartičky, dotazníky, kolujúce dotazníky, denníky, hodnotiace listy, sebahodnotiace hárky, interview, portfólio žiaka (Lužinská, 2011).

Výhodou projektového vyučovania je v prvom rade skutočnosť, že projekt je pre žiakov motívom sám o sebe. Projekt vychádza zo života, zo životnej reality. Prispieva k individualizácii vyučovania a umožňuje vnútornú diferenciaciu. Projektové vyučovanie má aj významnú mravnú dimenziu, pretože vedie žiakov k zodpovednosti, podporuje vnútornú sebadisciplínu, vedie k tolerancii. Vo výhode je učiteľ, ktorý je dobrým organizátorom a citlivým diagnostikom a prognostikom, a zároveň dobrým znalcom učiva a pedagogiky. Hlavnou nevýhodou projektového vyučovania je vysoká časová náročnosť na prípravu a realizáciu. Pri realizácii projektovaného vyučovania pri nesprávnom výbere tém hrozí nebezpečenstvo, že vedomosti žiakov v porovnaní s tradičným vyučovaním budú menej systematické a menej usporiadané. Učiteľ musí dokázať odhadnúť mieru voľnosti a mieru zodpovednosti žiakov. Je to metóda u nás stále nová a môžeme predpokladať, že sa bude stále viac uplatňovať (Kalhost, Z. – Obst, O. a kol., 2002).

1.1 Projektové vyučovanie v špeciálnych základných školách – variant A

Vzdelávanie žiakov v ŠZŠ pre žiakov s mentálnym postihnutím sa uskutočňuje diferencovane, podľa stupňa postihnutia žiakov v troch vzdelávacích variantoch A, B a C. Žiaci s ľahkým mentálnym postihom a žiaci hraničného pásma mentálnej retardácie sú vzdelávaní podľa učebných plánov a učebných osnov vzdelávacieho variantu A. Žiaci so stredným mentálnym postihnutím sú vzdelávaní podľa učebných plánov a učebných osnov vzdelávacieho variantu B. Žiaci, ktorých nemožno vzdelávať podľa variantu A alebo B, sú vzdelávaní podľa individuálnych vzdelávacích programov – vzdelávací variant C (Vančová, 2005).

Mentálne postihnuté deti sa vyvíjajú podľa rovnakých psychických zákonitostí ako ostatné deti, ale ich vývinový proces má tiež svoje osobitosti, ktoré nemôžeme chápať len ako časové oneskorenie. Oproti normálu vykazujú niektoré osobitosti v procesoch vnímania, predstáv, myslenia, reči, pamäte, učenia, pozornosti, motivácie, emocionality, vo vôľových stránkach. Pri poskytnutí primeranej starostlivosti a náležitou výchovou, môžu žiaci v špeciálnych triedach ZŠ alebo v ŠZŠ prospievať a po absolvovaní vzdelania sa môžu pracovne a spoločensky primerane uplatniť (Bajo, I. – Vašek, Š., 1994).

Problematikou zaraďovania projektov v primárnom vzdelávaní sa zaoberá J. Judasová v časopise *Moderní vyučování*. Uvádza v ňom, že pokiaľ učiteľ vhodne prispôsobí projektové vyučovanie schopnostiam a zručnostiam žiakov, môže ho bez obáv využívať aj vo vyučovaní v primárnom vzdelávaní. Učiteľ musí stanoviť konkrétny cieľ, práca musí začať na celkom reálnom základe. Vlastný projekt má zahrňovať čo najviac činností, ktoré sú spojené so životnou realitou žiakov a mal by obsahovať nasledujúce skutočnosti:

Spolurozhodovanie o voľbe problému, úlohy alebo témy

Témy vhodné pre mentálne postihnutých žiakov vzdelávaných vo variante A by mali byť jednoduché a mali by trvať len krátku dobu. Projekty by mali byť blízke deťom (zvieratá, les, rodina, kamarát, ZOO...). Žiaci majú mať možnosť rozhodovať o tom, čo chcú realizovať.

Pozorovanie - Na rozdiel od zdravých detí, ktoré začínajú svoj projekt zhromažďovaním informácií, začínajú mentálne postihnutí žiaci iným spôsobom. Vlastný projekt zahajujeme činnosťou, čo najviac spätou s praxou (pozorovanie v lese, na lúke, v okolí bydliska...). Najprv by sa mali pozrieť do rôznych obrázkových encyklopédií, ktoré im umožnia zamerať pozornosť na podstatu.

Identifikácia - Cez prax sa deti dostávajú k teórii. Nekladíme na nich vysoké nároky.

Klasifikácia - V tejto časti ide o pozorovanie. Žiaci si majú všímať čo najviac detailov u pozorovaných objektov. Napríklad farbu, veľkosť, tvar, počet nôh a pod.

Zaznamenávanie a vyhodnotenie poznaného - U mentálne postihnutých žiakov stačí, aby každý napísal jeden či niekoľko riadkov textu a nakreslil obrázok.

Spätná konfrontácia - Dôležité je v priebehu projektu jeho cieľ, obsah a náplň niekoľkokrát zopakovať a pripomenúť žiakom postup. Spätno s nimi konfrontovať, čo už dosiahli, a prečo to vlastne skúmali.

Verejnú zhodnotenie skúmaného - Žiaci potrebujú vidieť užitočnosť a ocenenie svojej práce. Produkty, ktoré žiaci vytvoria (knihy, plagáty...) by mali byť sprístupnené k nahliadnutiu (Judasová, 1998).

Projektová metóda dáva možnosť na vytváranie nových vzťahov medzi žiakmi a učiteľmi. Učiteľ a žiak sa stávajú partnermi, ktorí spoločne vytvoria určité dielo, za ktoré každý z nich nesie svoj diel zodpovednosti (Coufalová, 2006).

2 Regionálna výchova a tradičná ľudová kultúra

Každá časť Slovenska má svoje špecifiká. K ich poznaniu prispieva aj výučba regionálnej výchovy na základných školách. Cez poznanie minulosti (minulosti obce, krajiny) môže prichádzať autentické uvedomenie si vlastnej identity, rozvoj a kultivácia pozitívnych postojov detí k regiónu.

Regionálna výchova a tradičná ľudová kultúra ako prierezová téma bola zaradená do ŠVP od školského roku 2010/2011. Má tri tematické celky: Môj rodný kraj; Objavujeme Slovensko; Tradičná ľudová kultúra.

Celky sú začlenené do jednotlivých tém predmetov: geografia, biológia, slovenský jazyk a literatúra, dejepis, cudzie jazyky, estetická výchova a umenie a kultúra. Keďže v právomoci jednotlivých školských zariadení je vytváranie školského kurikula podľa miestnych podmienok, a tým cez program školy dotvárať obsah podľa špecifických regionálnych podmienok, tak sa v školskom vzdelávacom programe otvoril priestor pre aplikáciu regionálnych prvkov do edukačného procesu.

Prostredníctvom predmetu regionálna výchova a tradičná ľudová kultúra predstaviť žiakom historické a duchovné bohatstvo regiónu, obce – tradície a zvyky. Zážitkovou formou nadobudnúť vedomosti o významnej chránenej slovenskej lokalite, akým je Národný park Slovenský raj, spadajúcej do daného regiónu. Jeho vzácne a ohrozené druhy rastlín a živočíšne teritóriá. Oboznámiť sa s biodiverzitou územia. Formou praktickej aktivity a exkurzie poukázať na dôležitosť ochrany životného prostredia svojho okolia, vhodnou formou motivovať žiakov k separácii odpadu. Spoznávať význam osobností okolia, poukázať na ich celospoločenský a kultúrny prínos. Vyučovanie zamerať na zážitkové objavovanie, spoznávanie a sledovanie najbližšieho okolia (kol. autorov ŠVP, 2010).

Cieľom zaradenia regionálnej výchovy a tradičnej ľudovej kultúry do vyučovania je vytvárať u žiakov predpoklady na pestovanie a rozvíjanie citu ku krásam svojho regiónu, prírody, staviteľstva, ľudového umenia a spoznávanie kultúrneho dedičstva našich predkov. V nemalej miere motivovať žiakov získavať, rozvíjať a utužovať ich postoje k takým morálnym hodnotám, ako sú vlastenectvo, národná identita či kresťanské tradície. Žiakov oboznámiť s minulosťou i súčasnosťou svojho kraja, ľudovými tradíciami, kultúrnymi a prírodnými krásami. Regionálnou výchovou viesť žiakov k vzťahu a úcte k človeku, obci, mestu, vlasti, vychovávať k národnému povedomiu a občianskej súladežnosti (kol. autorov ŠVP, 2010).

Čiastkové ciele regionálnej výchovy a tradičnej ľudovej kultúry:

- poznať svoj región a orientovať sa v ňom,
- poznať prírodné bohatstvo regiónu a vytvoriť si k nemu pozitívny vzťah,
- vytvoriť a prezentovať projekt,
- poznať štruktúru obyvateľov obce z hľadiska veku, pohlavia, vierovyznania, národnosti, etnika...
- zachovať hodnoty kultúry a remeselnej výroby,
- poznať históriu a súčasnosť regiónu,
- vytvoriť si vzťah, väzby na vlastnú lokalitu a širší región,
- získať základné poznatky o svojej obci, o regióne,
- poznať kultúrne pamiatky a históriu obce,
- poznať zvyky a tradície svojho regiónu,

- aktívne ochraňovať životné prostredie,
- efektívne pracovať s informáciami, využívať IKT,
- naučiť sa pracovať v tíme, s cieľom naučiť sa žiť a pracovať s inými ľuďmi,
- reálne hodnotiť seba a iných ľudí (kol. autorov ŠVP, 2010).

Kľúčové kompetencie

Komunikačné kompetencie

Matematická gramotnosť a kompetencie v oblasti prírodných vied a technológií

Kompetencie v oblasti informačných a komunikačných technológií

Spôsobilosť učiť sa učiť

Spôsobilosť riešiť problémy

Osobné, sociálne a občianske spôsobilosti

Spôsobilosť vnímať kultúru a vyjadrovať sa prostredníctvom nástrojov kultúry

Tematické celky, obsahový štandard a prierezové témy

Môj rodný kraj

- moja rodina, škola, okolie školy, obec, mesto, v ktorom žijem (poloha, história a súčasnosť),
- tradičné regionálne zvyky, obyčaje, kultúrne pamätihodnosti a jazyky obce a regiónu, významné osobnosti regiónu,
- prírodné krásy a náučné chodníky regiónu, chránené rastliny a živočíchy, minerály, skameneliny, jaskyne na území regiónu, tradičné produkty a zamestnania v regióne,
- umelecké produkty, tradičné ľudovomelecké remeslá regiónu.

Objavujeme Slovensko

- spoznávanie regionálnej kultúry a jej základných znakov,
- výber z historických, kultúrnych pamätihodností Slovenska (hrady, zámky, architektúra,...),
- chránené územia vrátane flóry a fauny na Slovensku,
- ľudové piesne a tance, dramatické a výtvarné umenie, tradičné ľudovomelecké remeslá z regiónov Slovenska,
- geografické zvláštnosti a významné osobnosti rôznych oblastí kultúry a histórie Slovenska.

Tradičná ľudová kultúra

a) Tradičná hmotná kultúra:

- ľudové stavitelstvo a výtvarné umenie,
- domáce a tradičné remeslá a ich výrobky,
- produkcia potravín a strava,
- odev (kroje na dedine).

b) Tradičná nehmotná kultúra:

- ústne tradície, interpretačné umenie a prejavy vrátane jazyka
- spoločenské praktiky, zvyky, rituály a slávnostné udalosti,
- tradície spojené s náboženskými sviatkami,
- folklórne tradície (kol. autorov ŠVP, 2010).

Do projektu boli začlenené prvky všetkých prierezových tém pre ISCED 1.

Realizácia vyučovania regionálnej výchovy a tradičnej ľudovej kultúry môže prebiehať v kmeňových triedach, v počítačových učebniach (využitie internetu, multimédií,...) ale aj mimo priestorov školy (múzeá, exkurzie, vychádzky, školský dvor). Vyučovacia hodina, ako

základná organizačná forma môže byť základného, motivačného, expozičného, fixačného, aplikačného a diagnostického typu. Vhodné je využívať aj iné organizačné formy: vedomostné súťaže a kvízy, turistické vychádzky, vychádzky, praktické aktivity a exkurzie, terénne pozorovania, školský výlet. Z hľadiska riadenia vyučovania a uplatňovania vyučovacích metód sa odporúča používať hravé a zážitkové spôsoby práce so žiakmi.

Metódy a formy práce: blokové vyučovanie, projektové vyučovanie, kooperatívne vyučovanie, metódy tvorivej dramatiky, brainstorming, pojmové mapovanie, situačná a inscenačná metóda, využitie IKT.

Hodnotenie žiaka je nevyhnutná súčasť výchovno-vzdelávacieho procesu, ktoré má informatívnu, motivačnú a korekčnú funkciu. Učivo regionálnej výchovy a tradičnej ľudovej kultúry má niekoľko špecifik a odlišností od ostatných vyučovacích predmetov. Základným znakom je, že hoci nie je predpísaným predmetom, učivo je pre žiakov povinné. Používané metódy rešpektujú bežné didaktické postupy. Je žiaduce uplatňovať menej verbálne a viac názorné metódy, cvičenia a kontroly. Dôležitú funkciu plnia aktivizujúce a motivačné hodnotenia samostatnej alebo skupinovej činnosti.

3 Projekt – teoretické východiská a plán postupu

Projektové vyučovanie je jednou z efektívnych koncepcií vyučovania. Je významným inovatívnym prvkom, ktorý podporuje aktívny prístup k učeniu a samostatnosti žiakov. Rozvíja ich zručnosti a schopnosti aplikovať získané vedomosti v živote. Umožňuje prepojenie školskej teórie s praxou. Žiaci ŠZŠ vzdelávacieho variantu A v rámci informatickej výchovy a záujmovej činnosti rozvíjajú získané základné zručnosti v používaní počítača, rozvíjajú svoju tvorivosť a estetické cítenie okrem textového editora aj v grafických programoch. Takto získané vedomosti a zručnosti môžu využívať aj na iných vyučovacích predmetoch a v plnej miere aj v projektovom vyučovaní.

V praktickej časti práce som sa snažila prakticky začleniť prvky regionálnej výchovy a tradičnej ľudovej kultúry v projektovom vyučovaní u mentálne postihnutých žiakov 5. až 9. ročníka ŠZŠ pre mentálne postihnutých žiakov vzdelávaných vo variante A. Dĺžku trvania projektu sme naplánovali na jeden týždeň. Hlavným zámerom bolo vzbudiť u žiakov trvalý záujem o rodný kraj, Slovensko a ľudovú kultúru, ktorý bol v projekte podporený vychádzkou do prírody, návštevou knižnice a obecného úradu, kultúrnych a historických pamiatok v obci, praktickými ukázkami tradícií a ľudovej kultúry.

Príprava projektu je veľmi dôležitou časťou práce na projekte. Základom je zvoliť vhodnú tému, ktorá žiakov zaujme a zároveň bude pre nich prínosom v oblasti kognitívnej, afektívnej, psychomotorickej a sociálnej. Hlavnou úlohou projektového vyučovania regionálnej výchovy je aktívne zapojiť žiakov do poznávacieho procesu svojho regiónu, jeho zvláštností a tradícií. Jednotlivé úlohy riešiť kooperatívnym spôsobom pod heslom „Čo dnes zvládneme spoločne, zajtra zvládneme sami.“

Téma projektu *Poznám svoje bydlisko a jeho okolie?* vyplynula z reálnej situácie a požiadaviek súčasnej doby. Zámerom sa stala úloha vytvoriť encyklopédiu obce Vydrník, ktorá by obsahovala dôležité kultúrne, historické, spoločenské, prírodné a osobné fakty a pojmy týkajúce sa obce Vydrník a jeho okolia.

Návrh projektu vyšiel z potreby začlenenia regionálnej výchovy do vyučovania a tiež z potreby riešenia najpálčivejšieho problému žiakov rómskeho etnika, ktorým je socializácia, neznalosť regionálnej kultúry a slabá slovná zásoba v spisovnom jazyku.

Ciele projektu

Kognitívne

Žiaci

- dokážu uplatniť doterajšie vedomosti zo slovenského jazyka, matematiky, prírodovedy, vlastivedy, zemepisú, dejepisu, informatickej výchovy, občianskej náuky,
- dokážu vyhľadať informácie nielen z kníh - encyklopédií, ale aj prostredníctvom IKT techniky a dokážu uplatniť vlastné skúsenosti a zážitky,
- dokážu stručne popísať výrobu knihy – encyklopédie,
- dokážu stručne vysvetliť pojmy domov, rodisko, bydlisko, obec, obecný úrad, knižnica, kostol, kultúrne dedičstvo,
- dokážu jednoducho vysvetliť význam prírody pre človeka,
- poznajú a vedia pomenovať aspoň tri liečivé rastliny,

- poznajú a vedia pomenovať aspoň tri živočíchy žijúce v ich regióne,
- poznajú a vedia pomenovať aspoň dva listnaté a dva ihličnaté stromy rastúce v regióne,
- vedia pomenovať chránenú krajinnú oblasť nachádzajúcu sa v regióne,
- vedia jednoduchým spôsobom vysvetliť pojem tradície a ľudová kultúra a uviesť príklad,
- vedia uplatniť zoradovanie jednotlivých pojmov podľa abecedy.

Afektívne

Žiaci

- dokážu spolupracovať v skupine podľa vopred dohodnutých pravidiel,
- sú ohľaduplní k práci ostatných,
- vedia oceniť prínos práce svojich spolužiakov,
- vedia prijímať zodpovednosť za výsledky svojej práce,
- vedia vyjadriť vlastný názor k realizovanému projektu,
- vedia sa správať v kultúrnych a spoločenských zariadeniach,
- dokážu prejať pocity a vyjadriť nálady a postrehy,
- vedia si vážiť prírodu a chrániť ju.

Psychomotorické

Žiaci

- vedia sa orientovať v obci, na obecnom úrade, v knižnici, na pošte a v kostole,
- vedia sa v skupine dohodnúť na pravidlách a postupoch práce,
- dokážu organizovať svoju prácu v skupine,
- vedia písomne i graficky zaznamenať informácie a poznatky,
- vedia s pomocou učiteľa obsluhovať IKT,
- dokážu vytvoriť a esteticky spracovať jednotlivé listy encyklopédie,
- vedia prezentovať výtvary svoje a svojej skupiny.

Typ projektu

Podľa účelu: problémový – žiaci mali v projekte za úlohu riešiť problém – vytvoriť Encyklopédiu o obci Vydrník, smerujúci k získaniu zručností ako orientácia v informáciách, ktoré ponúka knižnica, obecny úrad, internet a iná dostupná literatúra. Tiež k získaniu osobných skúseností pozorovaním pamätihodností obce a prírody, získanie prehľadu o knihách určených deťom a mládeži. Získanie zručností a uvedomelosti si vhodného správania sa v knižnici, smerujúce tiež k získaniu estetických skúseností – vnímanie krásy kníh z hľadiska výtvarného spracovania, ale tiež z hľadiska kladného vzťahu ku knihám.

Podľa navrhovateľa: umelý - projekt bol pripravený učiteľom za účelom poznania svojho regiónu, jeho súčasnosti, historického, kultúrneho a prírodného bohatstva.

Podľa spôsobu organizácie: viacpredmetový - integroval učivo všetkých vzdelávacích oblastí.

Podľa informačných zdrojov: voľný – žiaci zhromažďovali informácie a materiál v školskom i mimoškolskom prostredí, využívali internet, encyklopédie a viazaný - projekciu prezentácií som zabezpečovala pomocou dataprojektora v interaktívnej triede.

Podľa počtu zúčastnených: spoločný – žiaci pracovali v zmiešaných skupinách.

Projekt *Poznám svoje bydlisko a jeho okolie?* trval 5 dní v časovom rozmedzí piatich vyučovacích hodín. Využila som medzipredmetové vzťahy a zároveň doterajšie vedomosti

a zručnosti žiakov. Projekt sa dotýkal niektorých vybraných tém z tematických celkov: 1. Môj rodný kraj, 2. Objavujeme Slovensko, 3. Tradičná ľudová kultúra.

Pri realizácii projektu bola možnosť využívať IKT, ktoré žiaci využívali individuálne, vo dvojiciach, resp. v malých skupinách.

Tematické názvy jednotlivých etáp (dní) projektu:

1. deň Čo je encyklopédia a cesta jej vzniku
2. deň Spoločenské a kultúrne inštitúcie obce a iné zaujímavosti
3. deň Prírodné spoločenstvo regiónu
4. deň Tradície, zvyky a obyčaje regiónu
5. deň Výroba vlastnej encyklopédie skupinami žiakov

Hodnotenie a záverečná prezentácia výstupných produktov zahŕňala predstavenie výsledkov prác každej skupiny. Predpokladala sme, že si žiaci realizovaným projektom nielen doplnia už nadobudnuté vedomosti, získajú vedomosti nové, ale budú mať aj radosť z toho, čo vytvorili vlastnou prácou. Nešlo o to, aby práce žiakov boli dokonalé, dôležité pre mňa boli ich nálady a pocity, že niečo dokázali vytvoriť sami a tiež spoločnými silami.

Pri hodnotení jednotlivých úloh projektu učiteľom som využila metódu hodnotenia 3S: splnenie (odovzdanie načas, splnenie kritérií), správnosť (správne poznatky bez chýb), súhrn (tvorivosť, prehľad, iniciatíva).

Sociálne aspekty skupinových činností som sa snažila hodnotiť citlivo, niekedy vôbec nie. Na základe pozorovania skupinových činností a činností jednotlivých žiakov v skupine boli žiakom pridelované body.

V závere projektu pre získanie spätnej väzby týkajúcej sa informácií o tom, či žiak bol so svojou prácou v rámci skupiny spokojný, či pomohol niekomu v skupine, či sa podieľal na práci skupiny, či počúval čo hovoria ostatní členovia skupiny, či sa mu práca na úlohách páčila a či pocítil dôveru voči členom skupiny sme sa o projekte a jeho priebehu spoločne porozprávali.

4 Realizácia projektu *Poznám svoje bydlisko a jeho okolie?*

Projekt bol realizovaný v budove ZŠ s MŠ Vydrník, v obci Vydrník a jeho okolí. Projektu sa zúčastnili 13 žiaci XI. A a XII. A triedy ŠZŠ Spišský Štiavnik, detašované triedy v ZŠ s MŠ obce Vydrník. Účastníkmi projektu boli šiesti žiaci 5. ročníka (všetci chlapci), traja žiaci 6. ročníka (jedno dievča, dvaja chlapci) a štyria žiaci 8. ročníka (dve dievčatá a dvaja chlapci). Žiaci boli rozdelení do skupín. V týchto triedach vyučujú okrem mňa ešte dve učiteľky, ktoré sa projektu zúčastnili. Žiaci aj učitelia sa navzájom poznali, čím sa predpokladalo úspešné zvládnutie projektu.

4.1 Prvý projektový deň – Čo je encyklopédia a cesta jej vzniku

Ciele prvého dňa

Kognitívne ciele:

Žiaci

- chápu význam názvu projektu *Poznám svoje bydlisko a jeho okolie?*,
- vedia jednoducho vysvetliť pojem encyklopédia a jej vznik,
- vedia uplatniť svoje doterajšie vedomosti zo slovenského jazyka a literatúry pri vypracovaní pracovného listu.

Afektívne ciele:

Žiaci

- vedia prejaviť osobný vzťah k realizovanému projektu,
- vedia spolupracovať a kooperovať v skupine,
- vedia oceniť prínos práce spolužiakov.

Psychomotorické ciele:

Žiaci

- vedia písomne a graficky zaznamenať informácie a vedomosti,
- vedia správne zaobchádzať s knihami.

Medzipredmetové vzťahy: slovenský jazyk a literatúra, výtvarná výchova, etická výchova, vlastiveda, prírodoveda, telesná výchova.

Prierezové témy: multikultúrna výchova, osobnostný a sociálny rozvoj, tvorba projektu a prezentačné zručnosti.

Predpokladané pomôcky: farebný papier, výkres formátu A0, A1, lepidlo, písacie potreby, pastelky, nožnice, fixky, PL.

Učebné zdroje: encyklopédie rôzneho druhu, fotografie, vlastné zážitky a skúsenosti, dostupné knižné zdroje.

Priebeh prvého projektového dňa (Príloha A/2)

- Ranný príchod a komunita

Aktivita: Koliesko informácií

Cieľ: precvičiť zrakový kontakt a vzájomnú komunikáciu

Žiaci urobia dvojkruh. Oproti sebe stojaci žiaci si na pokyn začnú vymieňať informácie napr. o tom, kedy ráno vstávali, čo raňajkovali, čo radi nosia oblečené, čo robili cez víkend, aký film sledovali cez víkend, aká hudba sa im páči.

Úlohou aktivity je navodiť uvoľnenú atmosféru pred začatím práce na projekte, pripraviť žiakov na vzájomnú uvedomelú komunikáciu.

- Oboznámenie s cieľom projektu

Žiakov sme podrobnejšie informovali o projektovom vyučovaní. Poukázali sme na rozdiely medzi klasickým vyučovaním a projektovým vyučovaním. Oboznámili sme ich s názvom projektu: *Poznám svoje bydlisko a jeho okolie?*, s obsahom jeho priebehu.

Pripomenuli sme im pravidlá práce v skupine. Oboznámili sme žiakov, že počas realizácie projektu budú vytvorené skupiny medzi sebou vzájomne súťažiť. Záverom projektu bude prezentácia vlastných prác a vyhodnotenie súťaže. Víťazná skupina bude odmenená zaujímavými cenami.

- Zostavenie pravidiel slušného správania

Spoločne sme sa dohodli na pravidlách, ktoré budeme dodržiavať počas realizácie projektu. Každý žiak navrhol jedno pravidlo, ktoré sa vzťahovalo na slušné správanie sa žiaka v škole, zapísal ho na tabuľu a spoločne sme vybrali šesť, ktoré sa najviac týkali správania sa počas projektu. Dohodli sme sa, že v závere každého dňa učiteľ pridie tri body skupine, ktorá neporušila ani jedno zo stanovených pravidiel. Žiaci spoločne pravidlá zapísali, výtvarne dotvorili a vyvesili na viditeľné miesto v triede. (Príloha B/1)

- Tvorba skupín

Vytvorili sme tri skupiny nasledovným spôsobom. Pripravili sme 13 farebných pasteliek (4 červené, 4 modré, 4 zelené a 1 žltú).

Troja žiaci šiesteho ročníka si vybrali z ponuky troch farieb pasteliek (1 ks zelená, 1 ks modrá, 1 ks červená).

Šiesti žiaci piateho ročníka si vybrali pastelky z ponuky farieb (zelená 2 ks, modrá 2 ks, červená 2 ks).

Žiaci ôsmeho ročníka (dvaja chlapci a dve dievčatá) si vybrali pastelky z ponuky 4 ks (1 ks zelená, 1 ks modrá, 1 ks červená, 1 ks žltá), čo malo zabezpečiť zastúpenie aspoň jedného ôsmaka v každej skupine. Žiaka, ktorý si vybral žltú pastelku sme zaradili do najslabšej skupiny.

Takýmto spôsobom sme vytvorili tri skupiny a nazvali sme ich podľa farieb, ktoré si vytiahli (červená, modrá, zelená). Vo všetkých skupinách boli zastúpené všetky ročníky. Dve skupiny tvorili štyria žiaci a jednu piati.

Obr. č. 1 Práca zelených
Prameň: vlastný návrh

Obr. č. 2 Práca modrých
Prameň: vlastný návrh

Obr. č. 3 Práca červených
Prameň: vlastný návrh

Pridelenie funkcií členom skupiny

Jednotlivým členom skupín boli pridelené nasledovné funkcie:

Koordinátor – jeho úlohou bolo udržiavať skupinu v činnosti, riadiť aktivity, diskusie.

Pracovník s informáciami – jeho úlohou bolo čítať z rôznych materiálov, vyhľadávať informácie z rôznych zdrojov a následne ich triediť.

Hovorca a časomerač – jeho úlohou bolo prezentovať skupinu navonok, sledovať čas.

Sekretár – plnil úlohu kontaktu, všetko zaznamenával písomne i graficky.

- Spôsob pridelovania bodov

Žiaci okrem bodov za slušné správanie mohli získať pre svoju skupinu body za aktivity, správne vyriešené úlohy a záverečné prezentácie denných výstupov. Body boli pridelované formou farebných značiek na plagát (farebné značky podľa názvu farby skupiny). Hodnotenia sa zúčastnili aj žiaci, ktorí sa mali možnosť vyjadriť k tomu, čo sa im podarilo a v čom videli nedostatky, ako by sa tieto nedostatky dali odstrániť. Vyhodnocovali sme metódou 3S – *splnenie* (odovzdanie načas, splnenie kritérií), *správnosť* (správne poznatky bez chýb), *súhrn* (tvorivosť, prehľad, iniciatíva) a podľa týchto kritérií sme pridelovali skupinám body. V závere projektu sme body spočítali a vyhlásili víťaza.

- Motivácia

Ako motiváciu sme použili encyklopédie rôzneho zamerania. Žiaci mali dostatok času na manipuláciu a prezeranie vystavených encyklopédií, na voľnú komunikáciu v skupinách, na samoštúdium. Počas prezerania kníh sme ich upozornili na zaobchádzanie s knihami a na zámerné vnímanie obsahu, ilustrácií a iných zvláštností encyklopédií.

Obr. č. 4 Prezeranie kníh - Modrí
Prameň: vlastný návrh

Obr. č. 5 Prezeranie kníh - Zelení
Prameň: vlastný návrh

Obr. č. 6 Prezeranie kníh - Červení
Prameň: vlastný návrh

- Expozícia

Plynulo sme prešli k riadenému rozhovoru na tému *Čo je encyklopédia a cesta jej vzniku*. Priblížili sme „cestu“, ktorú musí prejsť každá kniha, a teda aj encyklopédia, od myšlienky jej zrodu, cez tvorbu, výrobu až po jej objavenie sa na pulte v obchode, alebo v knižnici. Využili sme hovorové otázky: kde sa môžu stretnúť s encyklopédiami, čo všetko v nich môžu nájsť, aké sú v nich informácie a aké majú zameranie.

- Fixácia

Každá skupina formou brainstormingu mala za rovnaký časový limit vymyslieť čo najviac slovných asociácií k pojmu encyklopédia. Tieto mali zaznamenať do pracovných hárkov.

Po ukončení prvej úlohy, skupiny svoje nápady prezentovali a verbálne zdôvodňovali. Dôvodom bolo overenie pochopenia významu slova encyklopédia.

V slovách mali vyhľadať samohlásky, spoluhlásky, dvojhásky, rozdeliť slovo na slabiky, určiť slovný druh, u podstatných mien určiť rod a číslo, u sloviac určiť osobu, číslo a čas. Na tieto slová vytvorili vety, ktoré mohli neskôr použiť v texte vlastnej encyklopédie.

Po vypracovaní všetkých úloh svoje vypracovanie prezentovali pred ostatnými skupinami, ktoré mali možnosť s odpoveďami súhlasiť alebo nesúhlasiť. Za správne vyriešené úlohy sme skupinám pridelovali body.

- Práca na encyklopédii

Jednotlivé skupiny si vybrali jedno slovo z pracovného listu, napísali ho na samostatný list, pripísali k nemu vytvorenú vetu a nakreslili k pojmu obrázok, ktorým dané slovo bližšie charakterizovali.

- Prezentovanie výsledkov prvého dňa

Vypracované listy do encyklopédie hovorcovia skupín postupne prezentovali. Po ukončení bol daný spolužiakom priestor na otázky. Žiaci túto možnosť nevyužili, hovorcom neboli položené žiadne otázky.

- Zhodnotenie celodennej práce učiteľom a pridelenie bodov skupinám

V začiatkoch boli žiaci neistí. Každý v skupine chcel robiť všetko napriek zadeleniu rolí. Po určitom čase a po usmerňovaní učiteľmi začali chápať podstatu svojej role v skupinách. Pri spoločných prácach v skupine počas dňa boli zruční a snažili sa spolupracovať. Naopak, pri prezentovaní prác a vo verbálnom vyjadrovaní boli veľmi neistí a bojzliví. Skupinám boli pridelené body.

4.2 Druhý projektový deň – Spoločenské a kultúrne inštitúcie obce a iné zaujímavosti

Ciele druhého dňa

Kognitívne ciele:

Žiaci

- vedia vymenovať niektoré zásady slušného správania sa v spoločenských a kultúrnych inštitúciách,
- vedia vymenovať a jednoduchým spôsobom vysvetliť významovo blízke slová, ktoré prináležia k téme projektu: *Poznám svoje bydlisko a jeho okolie?* (obecný úrad, pošta, knižnica, kostol, obchod, občan, rodisko, bydlisko,...),
- vedia jednoduchým spôsobom vysvetliť pravidlá správania sa chodca na ceste.

Afektívne ciele:

Žiaci

- vedia prejavovať osobný vzťah k realizovanému projektu.
- vedia spolupracovať a kooperovať v skupine.
- uvedomujú si zodpovednosť za zverené predmety.

Psychomotorické ciele:

Žiaci

- vedia písomne, graficky a prostredníctvom IKT zaznamenať a utriediť získané informácie a vedomosti,
- za pomoci učiteľa správne a zručne zaobchádzať s fotoaparátom.

Medzipredmetové vzťahy: slovenský jazyk a literatúra, zemepis, dejepis, vlastiveda, občianska náuka, etická výchova, telesná výchova, výtvarná výchova, náboženská výchova, informatická výchova.

Prierezové témy: dopravná výchova, mediálna výchova, multikultúrna výchova, osobnostný a sociálny rozvoj, tvorba projektu a prezentačné zručnosti.

Učebné zdroje: prezentácia obce Vydrník (Príloha A/3), obrázky, fotografie, kronika, vlastné zážitky a skúsenosti, internet, publikácia o obci Vydrník, dostupné knižné zdroje.

Predpokladané pomôcky: papier A4, písacie potreby, pastelky, fixky, fotoaparát, PC, dataprojektor, tlačiareň, DVD prehrávač.

Priebeh druhého projektového dňa (Príloha A/4)

- Ranný príchod a komunita

Aktivita: Interview (rozhovor)

Cieľ: Počúvať, vnímať, bližšie sa spoznať

Aktivita – dialóg dvojíc. Jeden je novinár, pýta sa druhého, čo ho zaujíma. Snažia sa zapamätať to, čo počujú. Úlohy si vymenia. Potom nasleduje predstavovanie vo veľkej skupine. Dvojice sa následne monológom pred ostatnými žiakmi prezentujú: „Predstavujem vám ...“, „Viem o ňom/nej ...“

Cieľom aktivity je získať komunikačné zručnosti v získavaní informácií formou rozhovoru, ktoré môžu využiť v komunikácii s pracovníkmi obecného úradu, knižnice duchovným správcom kostola.

- Motivácia

Pred prezentáciou o obci Vydrník v PowerPointe sme žiakov upozornili na to, že jej obsah bude súvisieť s cieľom druhého projektového dňa, a tým je: Spoločenské a kultúrne inštitúcie obce a iné zaujímavosti. (Príloha A/3)

- Expozícia

Po prezentácii sme žiakom formou rozhovoru vysvetlili kľúčové pojmy, ktoré sú obsahom druhého projektového dňa a cieľom návštevy obecného úradu, knižnice, pošty, kostola, prehliadka obce ako aj hľadanie zaujímavostí v nej. Upozornili sme ich na to, že získané informácie a dokumentačný materiál využijú pri tvorbe ďalších listov budúcej encyklopédie. Pripomenuli sme im trvanie súťaže a pridelovanie bodov nielen za splnenie úloh ale aj za dodržiavanie dohodnutých pravidiel.

- Poučenie o bezpečnosti na ceste a slušného správania sa

Žiakov sme poučili o bezpečnom správaní sa chodca na ceste počas vychádzky po obci. Porozprávali sme sa o zásadách slušného správania sa na verejnosti. Pripomenuli sme si aj pravidlá, ktoré sme si stanovili dodržiavať počas realizácie projektu.

- Príprava na návštevu obecného úradu a obhliadky obce

Žiaci sa rozdelili do skupín, ktoré boli vytvorené prvý deň so zachovaním pridelených rolí. Vybrazili sa fotoaparátmi, záznamovými hárkami, písacími potrebami a presunuli sa na obecný úrad.

- Návšteva obecného úradu, knižnice a pošty

Na obecnom úrade sa žiaci stretli so starostom obce Vydrník, Petrom Slobodníkom, ktorý sa napriek veľkej zaneprázdnenosti žiakom ochotne venoval a odpovedal im na otázky.

Žiaci položili starostovi a pracovníckam obecného úradu otázky, ako napr.: „Koľko občanov je prihlásených k trvalému pobytu?“, „Kto je najstarším občanom obce Vydrník?“, „Koľko zamestnancov má obecný úrad?“, Zaujímali sa tiež o to, kedy bude vybudovaný športový areál, cesta do „kolónie“, obchod na „píle“ a pod. Odpovede sekretári skupín písomne zaznamenávali. Pracovníci s informáciami, ktorým boli pridelené fotoaparáty všetko zdokumentovali pomocou fotoaparátov. Pracovníčky obecného úradu im umožnili nazrieť do kroniky obce Vydrník, ktorú si mohli aj odfotografovať. Žiaci sa poďakovali za informácie, ktoré dostali, za čas, ktorý im starosta a zamestnanci obecného úradu venovali a potom sa presunuli do knižnice, ktorá je umiestnená v priestoroch obecného úradu.

Pri návšteve knižnice sa sústredili na vyhľadávanie encyklopédií, ktorými disponuje miestna knižnica. Exponáty si mali možnosť prezrieť a písomne zaznamenať ich názvy. Žiaci v knižnici neboli prvýkrát. V rámci exkurzií spoločenských inštitúcií v obci ju navštevujú každoročne v marci pri príležitosti mesiaca kníh. Smutné je, že žiaci knižnicu nenavštívia aj mimo školských aktivít. Bráni im v tom ročný poplatok. I napriek tomu, že je veľmi nízky, žiaci si to nemôžu dovoliť, všetci pochádzajú zo sociálne slabých pomerov. S knihami sa stretávajú len v rámci školských aktivít a vzdelávania sa v škole.

Exkurzia mala pokračovať na pošte, ale z dôvodu neprítomnosti pracovníčky pošty sa žiaci do priestorov pošty nedostali.

- Návšteva Kostola Šimona a Júdu

Počas návštevy kostola, ktorú nám umožnil duchovný správca, Mgr. František Dudiak, žiaci mali možnosť si zblízka obzrieť oltáre, kazateľnicu, spovedeňnicu, sakristiu, zvonnicu, sochy, nástenné maľby a obrazy. Zvlášť boli žiaci upozornení na to, že svoju pozornosť majú zamerať na hlavnú stropnú maľbu „Utíšenie búrky“ od J. Adama z roku 1921, ktorá bola vyhlásená za kultúrne dedičstvo. Počas prehliadky si so súhlasom niektoré predmety odfotografovali. Žiaci sa za možnosť obhliadky kostola a vyčerpávajúce sprievodné slovo poďakovali.

- Obhliadka obce

Po návšteve kostola sa žiaci spoločne prešli po celej obci. Pozornosť mali sústrediť na staršie stavby rodinných domov a hospodárskych budov, ktoré si fotograficky zaznamenali. Okrem toho si fotograficky zaznamenali stavebné ruiny bývalých svetoznámych Alžbetiných kúpeľov.

- Práce skupín v učebni

Žiaci sa po návšteve spoločenských a kultúrnych inštitúcií a po obhliadke obce vrátili do školy. Občerstvili sa a členovia jednotlivých skupín podľa pridelených funkcií začali spracovávať získané informácie. Vyhľadávali doplňujúce informácie na internete a v dostupných knižných materiáloch. Triedili a zaznamenávali informácie na záznamové hárkky. Pokračovali vo vytváraní nových častí pripravovanej encyklopédie.

- Prezentovanie spracovaných informácií jednotlivými skupinami

Hovorcovia jednotlivých skupín prezentovali spracované nové časti pripravovanej encyklopédie. Členovia ostatných skupín sa mali možnosť k jednotlivým prezentáciám hovorcov slovne vyjadriť. Túto možnosť využili len zástupcovia dvoch skupín (červení, modrý).

- Zhodnotenie celodennej práce učiteľom a prideľovanie bodov

Skupiny aj ich jednotliví členovia (okrem člena červených, Stanislava Ž., ktorý sa do práce zapájal len veľmi málo a pracoval s nezaujmom) boli počas celého dňa pri plnení úloh aktívni, tvoriví a správali sa disciplinovane. Úlohy boli pre žiakov zaujímavé, pri ich plnení prežívali spontánnu radosť. Veľmi sa potešili skutočnosti, že si pre ne našiel čas starosta obce a odpovedal im na otázky. Najviac ich zaujala prehliadka kostola a možnosť zazvoniť zvoncami v kostole.

Za druhý deň práce na projekte a s ním súvisiacimi aktivitami boli skupinám pridelené body.

Po zhodnotení dňa sme žiakov upozornili na to, že nasledujúci deň v prípade vhodného počasia strávime prevažnú časť dňa v prírode. Z toho dôvodu sa mali žiaci na túto skutočnosť pripraviť vhodnou obuvou a oblečením.

4.3 Tretí projektový deň – Prírodné spoločenstvo regiónu

Ciele tretieho dňa

Kognitívne ciele:

Žiaci

- vedieť uviesť príklady rastlín rastúcich a zadeliť ich medzi byliny, stromy alebo kry,
- dokážu jednoducho vysvetliť význam prírody pre človeka,

- poznajú a dokážu pomenovať aspoň tri liečivé byliny,
- poznajú a vedia pomenovať aspoň tri voľne žijúce zvieratá v ich regióne,
- vedia uplatniť svoje doterajšie vedomosti pri určovaní svetových strán v prírode pomocou kompasu i bez neho.

Afektívne ciele:

Žiaci

- chápu význam prírody pre človeka,
- vedia prejavovať osobný vzťah k prírode,
- vedia spolupracovať a kooperovať v skupine.

Psychomotorické ciele:

Žiaci

- vedia správne triediť komunálny odpad,
- vedia sa orientovať v prírode pomocou kompasu a prírodných javov,
- vedia písomne a graficky zaznamenať informácie a vedomosti,
- vedia sa v skupine dohodnúť na pravidlách a postupoch práce
- vedia manipulovať s fotoaparátom a kompasom.

Medzipredmetové vzťahy: prírodoveda, vlastiveda, zemepis, slovenský jazyk a literatúra, matematika, etická výchova, telesná výchova, výtvarná výchova, informatická výchova,

Prierezové témy: dopravná výchova, environmentálna výchova, mediálna výchova, multikultúrna výchova, ochrana života a zdravia, osobnostný a sociálny rozvoj, regionálna výchova a tradičná ľudová kultúra

Učebné zdroje: atlasy rastlín, detské encyklopédie so zameraním na prírodu, prezentácia rastlín a stromov rastúcich v regióne obce (príloha CD), prezentácia žijúcich zvierat v regióne obce Vydrník (príloha CD), obrázky, fotografie, vlastné zážitky a skúsenosti, internet, dostupné knižné zdroje.

Pomôcky: kompas, fotoaparát, lekárnička, sadra, voda, kľúče na určovanie rastlín a živočíchov, encyklopédie, dataprojektor, notebooky, prezentácia, obrázky, fotografie, záznamový hárok, písacie potreby, fixky, pastelky, papier formátu A4, tlačiareň, PC.

Priebeh tretieho projektového dňa (Príloha A/8)

- Ranný príchod a komunita

Aktivita: kruhový rozhovor

Cieľ: Motivovať k aktívnemu počúvaniu

Žiaci sedia v kruhu. Právo rozprávať má iba ten žiak, ktorý drží loptu. Ostatní ho majú aktívne počúvať. Ten, kto preberie loptu, dostane slovo. Témou rozhovoru je príroda a všetko čo s ňou súvisí. Pri tejto aktivite zistíme, čo všetko o prírode žiaci vedia, aký k nej majú vzťah.

- Motivácia a oboznámenie s cieľom hodiny

Na tabuli bola pripravená tajnička, ktorú riešia všetci žiaci spoločne. (Príloha B/2) Správne rozlúštenie tajničky žiakom prezradilo názov miesta vychádzky, tým miestom bola „Ostra hura“.

- Prezentácie – rastlinstvo (Príloha A/5), dreviny (Príloha A/6), živočíchy (Príloha A/7)

Premietli sme prezentácie o rastlinách a živočíchoch vyskytujúcich sa v okolí obce Vydrník, čím sme žiakom pripomenuli to, čo už čiastočne vedia. (Príloha A/4) Upozornili sme ich na to, aby svoju pozornosť upriamili na tie rastliny a živočíchy, ktoré videli v prezentáciách.

- Poučenie o bezpečnosti na ceste a správania sa v prírode

Spoločne sme si so žiakmi zopakovali aké pravidlá dodržiavame na ceste. Porozprávali sme si o pravidlách správania sa v prírode. Pripomenuli sme im trvanie súťaže a pridelovanie bodov nielen za splnenie úloh ale aj za dodržiavanie dohodnutých pravidiel.

- Príprava a vychádzka do prírody

Žiaci sa zadelili do stálych skupín a určili si nové pozície. (Pred odchodom sme žiakom skontrolovali obuv, oblečenie a poučili o možných nebezpečenstvách v prírode (uštipnutie kliešťom, hadom, uštipnutie hmyzom). Každá skupina si so sebou na vychádzku do prírody vzala fotoaparát, kompas, kľúče na určovanie rastlín a živočíchov, záznamový hárok, ceruzu, lekárníčku a občerstvenie. Každéj skupine bol pridelený iný vyučujúci, ktorý bol sprievodcom, a zároveň poradcom. Skupina, ktorá vyhládavala živočíchy, mala k dispozícii sadru pre prípad nájdania výrazných zvieracích stôp, pre vytvorenie odliatku a následného určenia druhu jeho pôvodcu.

- Aktivity v prírode

Skupiny mali pri týchto aktivitách v prírode rozdielne úlohy.

Skupina modrých pod vedením učiteľky PaedDr. Tatyany Michlíkovej mala za úlohu pozorovať a zaznamenávať všetko o stromoch a kroch.

Skupina zelených pod vedením učiteľky Mgr. Anny Sedlačkovej mala za úlohu pozorovať a zaznamenávať všetko o bylinách.

Skupina červených pod vedením PaedDr. Anny Popadičovej mala za úlohu hľadať, fotograficky zachytiť a určiť o aké zviera ide, prípadne určovať stopy zvierat.

Obr. č. 7 Oddych v lese
Prameň: vlastný návrh

Obr. č. 8 Pozorovanie rastlín
Prameň: vlastný návrh

Obr. č. 9 Pozorovanie stromov
Prameň: vlastný návrh

Počas aktivít v prírode vedúce skupín žiakov usmerňovali, pomáhali im a povzbudzovali ich. Pri zbieraní informácií o pridelených témach sme im poskytli krátky výklad a odporučili pri pozorovaní zapojiť všetky zmysly.

- Aktivita v triede po návrate z prírody

Po príchode z prírody do školy si žiaci oddýchli, občerstvili sa a pokračovali v plánovanej aktivite. Skupiny si vybrali dva obrázky liečivých rastlín, ktoré rastú v blízkosti obce. Pri obrázku bol aj krátky popis liečivých účinkov a ktorú časť rastliny sa zbiera. Jeden zo skupiny nahlas prečítal krátky text a ostatní zopakovali to, čo počuli. Obrázky vrátili. Potom spoločne na papier A4 zapísali názov a to, čo si o danej liečivej rastline zapamätali. K textu nakreslili obrázok rastliny.

- Práca na encyklopédii

Práca skupín pokračovala na spracovaní záznamov z vychádzky. Každá skupina pracovala na téme, ktorá jej bola pridelená pred vychádzkou. Modrí spracovávali tému stromy a kry, zelení tému byliny a červení tému zvieratá. Skupina červených mala na spracovanie málo materiálov z dôvodu dlhodobjšieho sucha a veľmi slnečného počasia. Výsledkami snaženia všetkých skupín boli ďalšie listy do pripravovanej encyklopédie.

Obr. č. 10 Práca skupiny Zelení
Prameň: vlastný návrh

Obr. č. 11 Práca skupiny Modrí
Prameň: vlastný návrh

Obr. č. 12 Práca skupiny Červení
Prameň: vlastný návrh

- Prezentovanie výsledkov hovorcami skupín

Nové vypracované zadania a listy do encyklopédie hovorcovia skupín postupne prezentovali. Na záver tretieho dňa bola spoločná komunita všetkých žiakov a učiteliek, ktoré sa zapojili do tretieho dňa projektu konaného v prírode. Aktivitou hádzanie kľbkom sme zabezpečili reflexiu tretieho dňa. Každý z účastníkov sa vyjadril sám alebo mal možnosť odpovedať na otázky, ktoré boli napísané na tabuli (Ako sa ti pracovalo?, Čo ťa zaujalo?, Čo si sa nové dozvedel/dozvedela?, Páčila sa ti aktivita?, Čím ťa zaujala?, Čo sme sa spoločne naučili?, Ako sa teraz cítim?).

- Zhodnotenie celodennej práce učiteľom a pridelovanie bodov

Skupiny aj ich jednotliví členovia sa počas vychádzky i počas pobytu v prírode správali disciplinovane s výnimkou dvoch žiakov (Tomáša a Dalibora K.), boli aktívni, zaujatí prácou, pozorovaním a hľadaním vhodných objektov týkajúcich sa ich tematického zamerania. Členovia skupín modrej a zelenej nemali núdzu o zaujímavé exponáty do svojej zbierky. Ťažšie to mala skupina červených, ktorí svoje aktivity museli zamerať len na fotografovanie nepriamych dôkazov o výskyte zvierat (nora líšky, vtáčie hniezdo, mravenisko,...).

Za tretí deň práce na projekte a s ním súvisiacimi aktivitami boli skupinám pridelené body.

4.4 Štvrtý projektový deň – Tradície, zvyky a obyčaje regiónu

Ciele štvrtého dňa

Kognitívne ciele:

Žiaci

- vedia povedať príklad tradičnej hmotnej a nehmotnej ľudovej kultúry,
- vedia uviesť príklad zvyku a obyčaje a jednoduchým spôsobom ich vysvetliť,
- si prehĺbia poznatky o ľudových tradíciách cez priame ukážky,
- vedia nadviazať rozhovor a pridržať sa témy rozhovoru.

Afektívne ciele:

Žiaci

- vedia prejaviť osobný vzťah ku kultúre,
- vedia spolupracovať a kooperovať v skupine,
- vedia oceniť prínos vlastnej práce,
- vedia sa spontánne citovo prejaviť.

Psychomotorické ciele:

Žiaci

- vedia zaspievať ľudovú pieseň,
- vedia sa na ľudovú pieseň tanečne prejaviť.

Medzipredmetové vzťahy: prírodoveda, vlastiveda, slovenský jazyk a literatúra, matematika, telesná výchova, hudobná výchova, pracovná výchova, výtvarná výchova, informatická výchova, dejepis.

Prierezové témy: environmentálna výchova, mediálna výchova, multikultúrna výchova, ochrana života a zdravia, osobnostný a sociálny rozvoj.

Učebné zdroje: Dejiny štiavnického opátstva na Spiši, videozáznam z vystúpenia ľudového súboru Lúčka z Hranovnice prostredníctvom internetu, obrázky, fotografie, vlastné zážitky a skúsenosti, internet, encyklopédie, dostupné knižné zdroje.

Pomôcky: dobové textilie z ľanu, makety predmetov a stavieb z minulosti, encyklopédie, dataprojektor, notebooky, prezentácia, obrázky, fotografie, lepidlo, rudka, pero, pomôcky na kreslenie, USB kľúč, fixky, pastelky, papier formátu A4, farebná tlačiareň.

Priebeh štvrtého projektového dňa (Príloha A/9)

- Ranný príchod a komunita

Aktivita: rytmicko-pohybová hra v kruhu.

Cieľ: Počúvať, vnímať, bližšie sa spoznať, využiť vzájomný telesný kontakt.

Žiakom zaspievame pesničku a tanečným pohybom ju predvedieme. Upozorníme ich na to, že pohyb začíname pravou nohou a ideme najprv do pravej strany.

Žiaci sa postavili do kruhu, pochytili sa za ruky a tanečným pohybom deklamovali slová pesničky, ktorú si pri tanci spievali.

*Štyri kroky dopredu
a štyri kroky dozadu
jeden sem druhý tam
ja sa z toho zamotám.*

- Motivácia a oboznámenie s cieľom štvrtého dňa

Veľkou motiváciou pre žiakov bol príchod v kroji oblečenej členky súboru Lúčka z Hranovnice, pani Vallušovej, ktorá je propagátorkou ľudových zvykov a tradícií hornádskej doliny.

Žiakov sme oboznámili s cieľom štvrtého dňa projektu, ktorým bola beseda s pani Vallušovou o ľudových zvykoch a tradíciách pri výrobe a spracovaní ľanu ako aj prehliadky makiet makety ľudových nástrojov na výrobu a spracovanie ľanu, stroje používané pri pestovaní ľanu. Ďalej si pozreli kostol s krížom, drevenice, hospodársky dvor a všetko, čo k tradičnému hospodárskemu dvoru patrilo a tiež makety nábytku, ktorý sa nachádzal v tzv. chyži.

Pozreli sme si videozáznam z vystúpenia folklórneho súboru Lúčka Hranovnica „Od jari do vilií staré zvyky ožili“ spracovanie ľanu

(<http://www.youtube.com/watch?v=dwEGFVaBiCU>). Po prezretí videozáznamu sme sa v skupinách s novým zadelením rolí presunuli do telocvične, kde sa s pani Vallušovou konala beseda a obhliadka výstavy dobových textílií z ľanu, makiet predmetov a stavieb z minulosti.

- Expozícia

Žiakov sme oboznámili s delením ľudovej kultúry na hmotnú a nehmotnú, že do hmotnej zaraďujeme všetko, čo slúžilo na zabezpečenie základných životných potrieb (príkladom pluh na oranie, kosa na kosenie, krosná na tkanie, voz na zväžanie, ale tiež domy, stavby, pivnice....) a do nehmotnej patria ústne tradície a prejavy vrátane jazyka (nárečie, ľudová slovesnosť, hudba, tance, piesne, hry, zvyky a obrady).

Obr. č. 13 Ludové tradície - beseda
Prameň: vlastný návrh

Obr. č. 14 p. Vallušová
Prameň: vlastný návrh

Obr. č. 15 Obhliadka makiet
Prameň: vlastný návrh

- Beseda s členkou súboru Lúčka Hranovnica

Pani Vallušová porozprávala, že sa tejto záľube venuje už 30 rokov. Teraz, keď je na dôchodku, odovzdáva skúsenosti a poznatky o tradíciách mladšej generácii. Pútavým spôsobom nám priblížila staré zvyky a tradície hlavne okolo pestovania a spracovania ľanu. Rozprávanie spestrila vtipnými príbehmi a krásnymi pesničkami. Žiakov veľmi zaujali prezentované makety, ktoré ručne vyrobil manžel pani Vallušovej.

Skupiny si priebežne počas besedy písomne zaznamenávali dôležité údaje, graficky si predmety, ktoré ich zaujali zakreslili a všetko si fotograficky zdokumentovali. S pani Vallušovou sa bez zábran rozprávali, pýtali sa jej, na čo jednotlivé nástroje slúžili a ako sa využívali. Nechýbala ani prezentácia krojov určených na zábavu a do roboty. Žiaci sa naučili pesničku o Pane, ktorú si spolu pani Vallušovou zaspievali. Na záver sa jej poďakovali a odovzdali jej sladké srdce, ako vďaka za zaujímavé a pútavé rozprávanie.

- Práce skupín na encyklopédii

Žiaci po besede začali spracovávať získané informácie. Členovia skupín podľa zadelenia rolí v skupinách vyhľadávali doplňujúce informácie na internete a v dostupných knižných materiáloch, triedili a zaznamenávali si ich na záznamové hárky. Iní už začali spracovávať získané údaje a vytvárali nové časti pripravovanej encyklopédie. Prácu im spríjemňovalo počúvanie ľudovej hudby.

- Prezentovanie spracovaných informácií hovorcami jednotlivých skupín

Plní zážitkov a dojmov z besedy hovorcovia prezentovali nové vypracované listy encyklopédie doplnené aj o informácie získané nielen besedou s pani Vallušovou ale aj z internetu a iných literárnych zdrojov.

- Zhodnotenie celodennej práce učiteľom a pridelenie bodov

Pochválili sme všetky skupiny a ich členov za slušné správanie sa počas besedy, za ich bezprostrednú komunikáciu, za pokladanie vhodných otázok týkajúcich sa témy. Téma dňa ich natoľko zaujala, že počas celého dňa všetci pracovali aktívne, nebolo na nich badať únavu a nechť.

Zástupcovia všetkých skupín deň zhodnotili kladne, veľmi sa im páčilo vystúpenie a beseda s p. Vallušovou a to, že sa mohli počas besedy spevácky a tanečne prejavovať. Kladne zhodnotili prezentované práce a vystúpenia spolužiakov. V závere boli skupinám pridelené body.

4.5 Piaty projektový deň – výroba vlastnej encyklopédie skupinami žiakov

Ciele piateho dňa

Kognitívne ciele:

Žiaci

- vedia rozlíšiť titulný list knihy od informačného,
- vedia prezentovať podstatné náležitosti vlastnej práce.

Afektívne ciele:

Žiaci

- vedia oceniť prínos vlastnej práce,
- vedia sa spontánne citovo prejaviť.

Psychomotorické ciele:

Žiaci

- dokážu manipulovať a využívať dostupné zdroje,
- dokážu dotvoriť začaté dielo – encyklopédiu.

Medzipredmetové vzťahy: matematika, prírodoveda, vlastiveda, zemepis, slovenský jazyk a literatúra, matematika, telesná výchova, etická výchova, náboženská výchova, výtvarná výchova, infromatická výchova.

Prierezové témy: environmentálna výchova, mediálna výchova, multikultúrna výchova, ochrana života a zdravia, osobnostný a sociálny rozvoj.

Učebné zdroje: atlas rastlín, Dejiny štiavnického opátstva na Spiši, detské encyklopédie rôzneho druhu, prezentácia rastlín a stromov rastúcich v regióne obce, prezentácia žijúcich zvierat v regióne obce Vydrník, prezentácia o obci Vydrník, obrázky, fotografie, vlastné zážitky a skúsenosti, internet.

Pomôcky: fotoaparát, papier formátu A4, pastelky, nožnice, uhlík, spojovacia lišta, encyklopédie, dataprojektor, notebooky, prezentácia, obrázky, fotografie, tlačiareň, fixatív.

Priebeh piateho - záverečného dňa projektu (Príloha A/10)

- Ranný príchod a komunita

Aktivita: Kruhový rozhovor

Cieľ: Motivovať k aktívnemu počúvaniu a riešeniu zadaní

Žiaci sa posadia do kruhu. Pripravajú sa na počúvanie a riešenie zadaní príkladov z matematiky na násobenie a delenie v obore do 60. Právo rozprávať má len ten, kto drží loptu. Ostatní dávajú pozor a kontrolujú správnosť odpovede toho, ktorý je prihrávkou lopty vyzvaný na odpoveď.

- Motivácia a oboznámenie s cieľom posledného projektového dňa

Ako motiváciu sme vystavili tortu, ktorá bola určená pre víťaznú skupinu. Pripomenuli sme žiakom pravidlá súťaže a to, že dnešný deň je posledným dňom na dotvorenie a výrobu nimi navrhutej encyklopédie o obci Vydrník.

- Práca na encyklopédii

Žiaci zmotivovaní sladkou odmenou sa vrhli zanietene do práce. Pri tvorbe im hrala hudba blízka rómskemu etniku. Využívali všetky dostupné zdroje a pomôcky. Dotvárali už vytvorené časti encyklopédie a vyrábali nové. Navrhli pre svoju skupinu titulný list encyklopédie. Po dokončení všetkých textových a grafických úprav a po dotvorení všetkých listov encyklopédie ich členovia skupín zoradili podľa tematických okruhov s možnosťou zoradiť to aj podľa abecedy. Encyklopédiu doplnili titulným a tiež informačným listom, ktorý obsahoval názov skupiny, mená jej členov – autorov a rok vzniku. Jednotlivé encyklopédie zviazali pomocou farebných líst farbou prislúchajúcej ich skupine (zelená, červená, modrá).

Obr. č. 16 Práca na titulnom liste
Prameň: vlastný návrh

Obr. č. 17 Práca na titulnom liste
Prameň: vlastný návrh

Obr. č. 18 Práca na titulnom liste
Prameň: vlastný návrh

- Prezentovanie hotových encyklopédií hovorcami jednotlivých skupín

Všetci hovorcovia skupín postupne predstavili hotové produkty – encyklopédie o obci Vydrník, ktoré v rámci skupín vytvorili. Poukázali na jednotlivé výtvary, zhodnotili, čo sa im na práci podarilo, čo by mohli pri budúcej podobnej tvorbe vylepšiť a na čo by nemali zabudnúť. Skupiny sa navzájom ocenili potleskom.

- Zhodnotenie celodennej práce učiteľom a prideľovanie bodov

Vplyvom sladkej motivácie – torty v úvode posledného dňa žiaci pracovali s nasadením všetkých síl, prepočítavali body jednotlivých skupín, zisťovali možnosť získania počtu bodov, ktoré by mohli v posledný deň získať, aby sa mohli stať víťazmi.

Celý deň bol mimoriadne tvorivý, aktívny a kreatívny. Aktívne začali pracovať aj takí, ktorí po iné dni neboli dostatočne iniciatívni. Boli chvíle, keď následkom vzrušenia začali byť nadmieru hluční, až správaním mierne agresívni, čím porušovali stanovené pravidlá.

Členovia jednotlivých skupín zhodnotili svoje práce i práce iných skupín. Prevažne vychvalovali svoje produkty, čím sa prejavilo ich sebavedomie. Boli málo kritickí voči správaniu a agresivite počas dňa.

Za posledný, piaty deň práce na projekte a za správanie boli skupinám pridelené body.

- Vyhlásenie víťaznej skupiny

Pri vyhlásení výsledkov realizácie projektu sa zúčastnili aj učiteľky PaedDr. Tatiana Michlíková a Mgr. Anna Sedlačková, ktoré boli nápomocné počas realizácie celého projektu. Víťaznej skupine sme zablahoželali a odovzdali sme im sladkú odmenu, s ktorou sa so všetkými podelili. Okrem torty, každý člen víťaznej skupiny získal Všeobecnú encyklopédiu pre mladých, ktoré venovala riaditeľka ŠZŠ Spišský Štiavnik Mgr. Mira Viglaská. Členovia nevíťazných skupín za odmenu získali pastelky a košík čerešní.

Obr. č. 19 Pre víťaza
Prameň: vlastný návrh

HODNOTENIE SKUPÍN						
SKUPINA	1. deň	2. deň	3. deň	4. deň	5. deň	SPOLU
Zelená	•••	•••	•••	•••	•••	25
Modrá	•••	•••	•••	•••	•••	26
Červená	•••	•••	•••	•••	•••	25

Obr. č. 20 Hodnotenie skupín
Prameň: vlastný návrh

Obr. č. 21 Víťazná skupina - Modrí
Prameň: vlastný návrh

4.6 Záverečné vyhodnotenie projektu

V začiatkoch realizácie projektu, po vytvorení kooperatívnych skupín mali jednotliví členovia skupín problém so vzájomnou spoluprácou, nakoľko išlo o skupiny vytvorené z dvoch tried a troch ročníkov, teda rôznych vekových kategórií a tiež rôzneho pohlavia. Členovia skupín sa od seba odlišovali aj rôznym stupňom mentálneho postihnutia, rôznou mierou nadobudnutých vedomostí, schopností, spôsobilostí a zručností. Problém bol aj so zadelením rolí v skupinách, nakoľko nedokázali hneď pochopiť pracovnú náplň priradenej role. Časom sa skupiny skonsolidovali, začali pracovať pod heslom: „Jeden za všetkých, všetci za jedného“.

Práca na projekte bola pre nich prínosom nielen v rámci kooperácie a spolupráce ale aj v prehľbovaní a získaní nových vedomostí. Zdokonalili si zručnosti pri práci s informačnými a komunikačnými technológiami, hlavne s PC, tlačiarňou a fotoaparátom. Fotoaparát bol pre nich novým prostriedkom, s ktorým na naučili zaobchádzať a mali možnosť ho v praxi využiť. Nadobudli nové zručnosti a schopnosti v komunikácii s dospelými, ktoré sa prejavili v rozhovore s pracovníkmi obecného úradu, duchovným správcom obce, propagátorkou ľudových tradícií a v neposlednom rade aj s vyučujúcimi, ktorí boli zapojení do projektu. Žiaci týmito zručnosťami nadobudli vyššie sebedomie pri komunikácii, čo sa prejavilo v poslednom dni pri prezentovaní vlastných encyklopédií. Okrem vyššie spomínaných rozvíjaných kompetencií žiaci získali aj nové poznatky o svojom regióne, o prírode, o ľudových tradíciách, ktoré boli témami jednotlivých projektových dní. Žiaci si v rámci projektu upevnili pravidlá správania sa v škole, na verejnosti, v prírode, a taktiež si upevnili vedomosti o bezpečnosti správania sa na ceste.

Obr. č. 22 Práca na titulnom liste
Prameň: vlastný návrh

Výsledkom snaženia sa a využitím všetkých vedomostí, zručností, spôsobilostí vytvorili krásne, originálne a neopakovateľné diela s názvami: *Vydrník a náš spoločný život v ňom*, *Vydrník a jeho zaujímavosti*, *Vydrník a jeho udalosti* (Príloha A/11).

Záver

Prepojenie školy s praxou, predĺžený výklad, individuálny prístup, skupinové vyučovanie, hranie rolí, tvorivá dramatika a mnohé ďalšie moderné prístupy a spôsoby patria medzi základné vyučovacie metódy v edukačnom procese mentálne postihnutých žiakov. Žiak viac vníma učivo, ktoré mu je poskytované viacerými kanálmi a sám tak získava lepšiu možnosť pochopiť učivo a správne naň reagovať.

Zlepšenie vzdelanostnej úrovne mentálne postihnutých žiakov z rómskeho etnika je podporené aj možnosťou v rámci školského vzdelávacieho programu vytvoriť také podmienky, ktoré akceptujú osobitosti týchto žiakov. Ide najmä o úpravu obsahu, foriem a metód vzdelávania, na aplikáciu špeciálnych metód a prístupov implementáciou nových inovačných prístupov. Je nutné žiaka z rómskeho etnika prijať ako individualitu pochádzajúcu z kultúrne odlišného prostredia. Ak učitelia tento fakt prijmu, budú schopní viac sa otvoriť, prijať prvky interkultúrnej výchovy a pomôcť tak prekonať žiakovi z rómskeho etnika, či už s mentálnym postihom alebo nie, bariéru inakosti, ktorú si so sebou prináša.

Ak zhrnieme všetky poznatky, ku ktorým sme dospeli praktickým využitím projektového vyučovania, môžeme skonštatovať, že zrealizovaný projekt s prvkami regionálnej výchovy a tradičnej ľudovej kultúry uskutočnený na ŠZŠ je skutočnosťou, ktorá môže v škole slúžiť ako most medzi „umelým“ prostredím školy, kde väčšina úloh, postupov a činností má školský charakter a realitou, v akej sa niektoré úlohy, činnosti a aktivity uskutočňujú. Návrhy úloh, činností a aktivít, ktoré sme v práci uviedli, nemôžu mať väčšiu ambíciu, ako stať sa jednou z možností, ako sa dá daná téma spracovať. Východiskom riešenia všetkých úloh, tak ako aj celého projektu, je kooperatívna práca, ktorá je integrálnou súčasťou nielen multikultúrnej výchovy ale predpokladom osobného a sociálneho života každého jednotlivca v spoločnosti. Príprava projektu s niektorými prvkami regionálnej výchovy a tradičnej ľudovej kultúry bola časovo veľmi náročná. V plnom rozsahu zakomponovania všetkých tematických celkov a v takom krátkom časovom rozmedzí by bola nezrealizovateľná. Do takto časovo ohraničeného projektu bolo možné vybrať len niektoré tematické celky, ktoré je možné v budúcnosti pri realizácii takéhoto projektu obmieňať. Na prezentáciu projektov sa podľa možností požívajú aj žiaci iných ročníkov, pre ktorých to môže byť veľký motivačný prvok.

Výchovno-vzdelávací proces vytvára priestor nielen pre všestranný rozvoj žiaka, ale aj rozvoj učiteľa. Učiteľ, ako edukátor, vo veľkej miere vplýva na žiaka, vhodne ho motivuje, a tým ho podnecuje a usmerňuje k lepším a kvalitnejším výkonom. Učiteľ rozhoduje vo veľkej miere o tom, akú podobu bude mať vyučovacieho proces, ktoré metódy a formy uplatní.

Projektové vyučovanie má určite veľký význam vo výchovno-vzdelávacom procese, pretože poskytuje úžasné možnosti sociálneho rozvoja žiakov. Aktivity, ktoré prebiehali počas projektu upevnili vzťahy a v neposlednom rade celý kolektív. Žiakom sa naskytna príležitosť zažiť kolektívny úspech a spolupatričnosť. Aj regionálna výchova a tradičná ľudová kultúra má svoje opodstatnené miesto v edukačnom procese a záleží len na pedagógovi akou formou priblíži túto problematiku a ako bude rozvíjať vzťah žiaka k miestu svojho bydliska a okolia. Výsledky, ktoré sme získali, naznačujú, že ide o zložitú problematiku zavádzania projektového vzdelávania do vyučovacieho procesu mentálne postihnutých žiakov, ktorú treba ďalej skúmať, v praxi overovať a teoreticky rozpracovať.

Zoznam bibliografických zdrojov

BAJO, I. – VAŠEK, Š. : *Pedagogika mentálne postihnutých* (Psychopédia). Bratislava : Sapiaientia, 1994. ISBN 80-967180-1-0

BAUSCH, K.R. – CHRIST, H. – KRUMM, H. J.: *Handbuch Fremdsprachenunterricht*. Tübingen und Basel. : A. Francke Verlag, 2003. ISBN 3-8252-8043-8

COUFALOVÁ, J.: *Projektové vyučování pro první stupeň základní školy: náměty pro učitele*. Praha : Fortuna, 2006, 135 s. ISBN 80-7168-958-0

JUDASOVÁ, K. : *Projektové vyučování od první třídy*. In.: *Moderní vyučování*, 1998, č. 2 s. 11-12.

KALHOUS,Z., OBST, O. a kol. : *Školní didaktika*. Praha : Portál, 2002. ISBN 80-7178-253-X

KRATOCHVÍLOVÁ, J. : *Teorie a praxe projektové výuky*. Brno : Masarykova univerzita, 2006. ISBN 80-2104-142-0

LUŽINSKA, K.: *Riadenie kooperatívneho vyučovania*. Banská Bystrica: MPC RP, č. 151/2010 – KV, 21.3.2011. Prezentácia PowerPoint.

TUREK, I.: *Didaktika*. Bratislava : Iura Edition, 2008. ISBN 978-80-8078-198-9

VANČOVÁ, A. : *Základy pedagogiky mentálne postihnutých*. Bratislava : Sapiaientia, 2005. ISBN 80-968797-6-6

WICKE, R.: *Aktiv und kreativ lernen. Projektorientierte Spracharbeit im Untereicht*. Ismaning : Max Hueber Verlag, 2004. ISBN 3-19-001751-4

Elektronické dokumenty:

Kolektív autorov: *Štátny vzdelávací program*. [online] Bratislava: ŠPU v Bratislave, 2010. Aktualizované 8.6.2010 [cit. 2012-05-1]

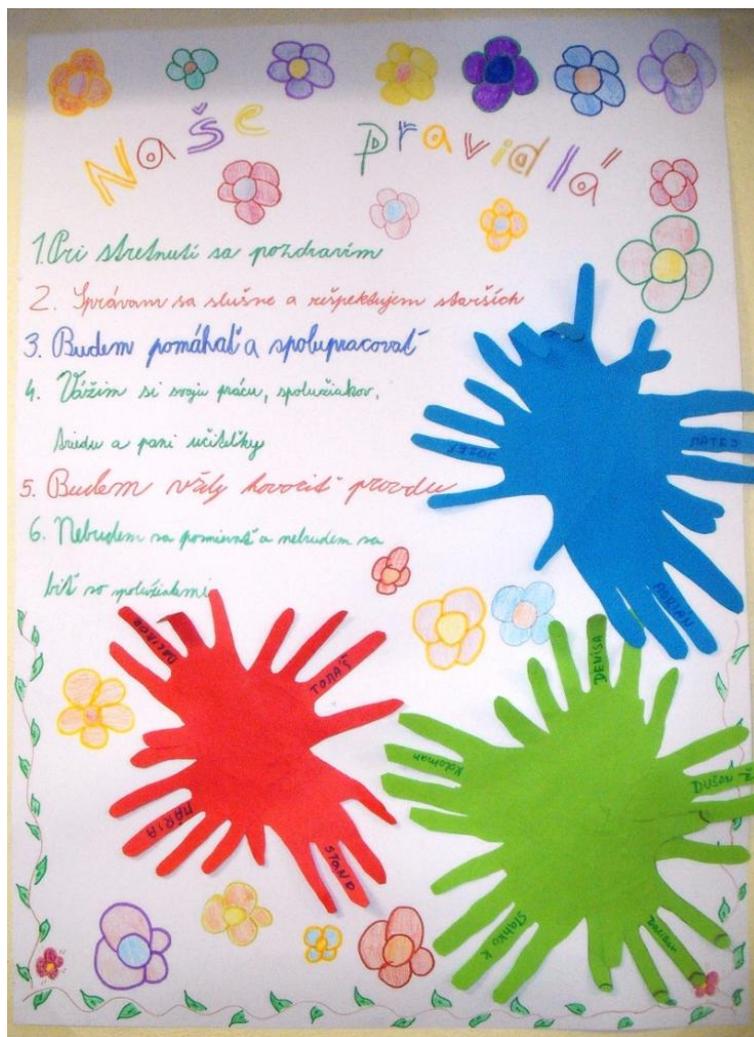
http://www1.statpedu.sk/documents/16/vzdelavacie_programy/statny_vzdelavaci_program/prierezove_temy/regionalna_vychova.pdf

Zákon z 22. mája 2008 o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov. (aktualizované 16.1.2012)online) 2.5.2012 dostupné na internete: http://www.minedu.sk/data/USERDATA/Legislativa/Zakony/245_2008%20-%20zakon%20-%20novela%20390_2011.pdf

Prílohy A

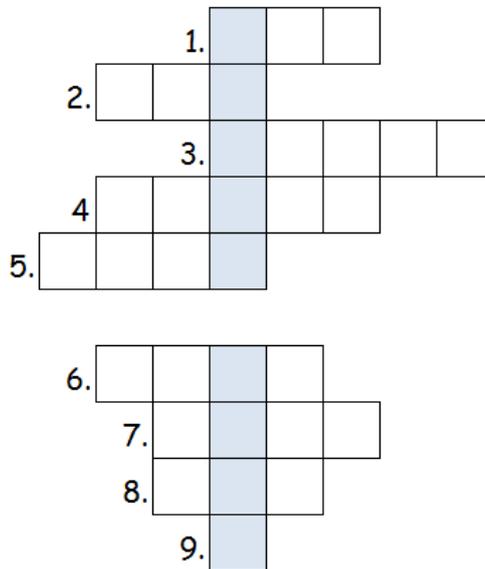
- Príloha A/1 – CD médium (OPS/OSO)
- Príloha A/2 - Windows Movie Maker: 1. deň Čo je encyklopédia a cesta jej vzniku : <http://youtu.be/9vstippoPaY>
- Príloha A/3 - PowerPoint: Vydrník: <https://docs.google.com/open?id=0B4ijZGp6L8KRcWw5czI0SF1vdm8>
- Príloha A/4 - Windows Movie Maker: 2. Spoločenské a kultúrne inštitúcie obce a iné zaujímavosti: <http://youtu.be/IeSOiYVmgjM>
- Príloha A/5 - Rastlinstvo v okolí obce Vydrník: <https://docs.google.com/open?id=0B4ijZGp6L8KRWHpjajhuM1gxZ00>
- Príloha A/6 - Dreviny v okolí obce Vydrník: <https://docs.google.com/open?id=0B4ijZGp6L8KRMEpraEQzQ0tqS0k>
- Príloha A/7 - Živočíchy žijúce v blízkom okolí obce Vydrník: <https://docs.google.com/open?id=0B4ijZGp6L8KRdVVsVVBfTFY0N1k>
- Príloha A/8 - Windows Movie Maker: 3. deň Prírodné spoločenstvo regiónu: http://youtu.be/BgpJ6t_0ag
- Príloha A/9 - Windows Movie Maker: 4. deň Tradície, zvyky a obyčaje regiónu: <http://youtu.be/iEyfNIY68Vc>
- Príloha A/10 - Windows Movie Maker: 5. deň Výroba vlastnej encyklopédie skupinami žiakov: <http://youtu.be/RHyBhePISCw>
- Príloha A/11 - Windows Movie Maker: Encyklopédie: <http://youtu.be/qQQr5IQWXMM>

Príloha B/1: Pravidlá

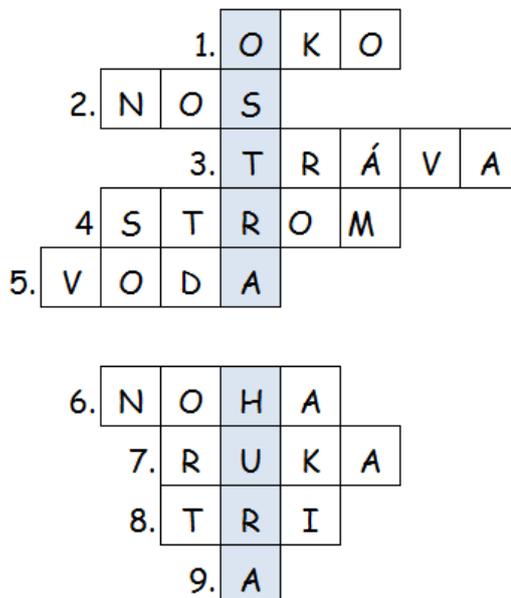
Príloha B/2: PL-1

Tajnička

1. orgán zraku
2. orgán čuchu
3. lúčny porast
4. drevina
5. tekutina
6. dolá končatina
7. horná končatina
8. jeden, dva, ...
9. začiatok abecedy

Tajnička

1. orgán zraku
2. orgán čuchu
3. lúčny porast
4. drevina
5. tekutina
6. dolná končatina
7. horná končatina
8. jeden, dva, ...
9. začiatok abecedy